

نرخ‌گذاری جدید محصولات فولادی یا توزیع رانت از حبس‌مدار

امین
هوشمندی مالی

اوایل سال ۹۷ رشد فزاینده نرخ ارز موجب تغییر در سیاست ارزی دولت، رونمایی از دلار ۴۲,۰۰۰ ریالی و نرخ‌گذاری دستوری براساس این نرخ در بورس کالا در بازه زمانی چند ماهه شد. متضرر شدن تولیدکنندگان، منتفع نشدن مصرف‌کنندگان و در نهایت ایجاد منافع بادآورده برای عده‌ای قلیل نتیجه‌ی این سیاست‌گذاری غلط بود. مقدمه بیان شده، خلاصه‌ای بود از وقایع گذشته نه چندان دور که نتیجه‌ای جز رانت و سود برای رانت‌خواران، زیان تولیدکنندگان و منتفع نشدن آحاد جامعه نداشت. این در شرایطی است که در جدیدترین پیش‌نویس وزارت صمت منتشر شده در تاریخ ۲۸/۰۷/۹۹، اتخاذ سیاست تعیین کف و سقف قیمت فولاد (نرخ‌گذاری دستوری مجدد) جهت حمایت از صنایع پایین‌دستی و مصرف‌کننده دوباره قوت گرفته است.

سوالی که مطرح می‌شود این است که مگر نه اینکه این سیاست دو سال پیش برای چند ماه اتخاذ شد، اگر سیاست نرخ‌گذاری دستوری موفقیت آمیز بود (با هر مدلی) چرا در آن برهه از زمان برداشته شد و دلار نیمایی و سامانه نیما جایگزین آن شد و اگر موفقیت آمیز نبود چرا پس از گذشت دو سال دوباره به همان نقطه سیاست نرخ‌گذاری دستوری بازگشته‌ایم. اگر قرار به نرخ‌گذاری دستوری بود (که نقطه مقابل بازار آزاد است)، پس چه احتیاجی به عرضه این محصولات در بورس کالا است؟ زیرا فلسفه ساختاری اصلی هر بورسی مبتنی بودن نرخ‌گذاری آن بورس براساس بازار آزاد و تقاضا و عرضه می‌باشد.

در ادامه سعی شده است اختلاف قیمتی ایجادشده با دستورالعمل جدید نسبت به آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا به تفکیک محصولات فولادی محاسبه شود.

قیمت گذاری محصولات فولادی با		بیلت FOB ایران	دلار نیمایی	ضریب
نرخ گذاری جدید (تن/ریال)		۴۱۰	۲۶۰,۰۰۰	۰.۶
شمش فولادی		اختلاف قیمت دستورالعمل جدید با آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا		
قیمت پایه شمش فولاد	سقف رقابت	آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا	ریال	درصد
۶۳,۹۶۰,۰۰۰	۷۶,۷۵۲,۰۰۰	۱۰۳,۶۴۵,۰۰۰	(۲۶,۸۹۳,۰۰۰)	-۲۶٪
میلگرد		اختلاف قیمت دستورالعمل جدید با آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا		
قیمت پایه میلگرد	سقف رقابت	آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا	ریال	درصد
۸۴,۴۲۷,۲۰۰	۹۲,۸۶۹,۹۲۰	۱۰۶,۲۱۷,۰۰۰	(۱۳,۳۴۷,۰۸۰)	-۱۳٪
ورق گرم		اختلاف قیمت دستورالعمل جدید با آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا		
قیمت پایه ورق گرم	سقف رقابت	آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا	ریال	درصد
۸۵,۹۶۲,۲۴۰	۹۴,۵۵۸,۴۶۴	۱۲۷,۸۴۷,۰۰۰	(۳۳,۲۸۸,۵۳۶)	-۲۶٪
تیر آهن ۱		اختلاف قیمت دستورالعمل جدید با آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا		
قیمت پایه تیر آهن ۱	سقف رقابت	آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا	ریال	درصد
۸۵,۹۶۲,۲۴۰	۹۴,۵۵۸,۴۶۴	۱۱۶,۲۰۵,۰۰۰	(۲۱,۶۴۶,۵۳۶)	-۱۹٪
تیر آهن H		اختلاف قیمت دستورالعمل جدید با آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا		
قیمت پایه تیر آهن H	سقف رقابت	آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا	ریال	درصد
۸۷,۴۹۷,۲۸۰	۹۶,۲۴۷,۰۰۸	۱۱۶,۲۰۵,۰۰۰	(۱۹,۹۵۷,۹۹۲)	-۱۷٪
اسلب		اختلاف قیمت دستورالعمل جدید با آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا		
قیمت پایه اسلب	سقف رقابت	آخرین قیمت معامله شده در بورس کالا	ریال	درصد
۸۰,۵۸۹,۶۰۰	-	۱۰۱,۷۵۴,۰۰۰	(۲۱,۱۶۴,۴۰۰)	-۲۱٪

به عنوان مثال قیمت شمش فولادی (تن/ریال) با دستورالعمل جدید، با فرض بیلت FOB ایران ۴۱۰ دلار و نرخ نیمایی ۲۶۰,۰۰۰ ریالی، ۶۳ میلیون ریال و حداکثر تا سقف ۷۶ میلیون ریال نرخ گذاری می شود که اختلاف ۲۶ میلیون ریالی با آخرین نرخ معامله شده در بورس کالا در مهرماه دارد. اختلافی که تجربه ثابت کرده به جای رسیدن به مصرف کننده نهایی درجیب تعداد قلیلی بازرگان، واسطه گر و دلال می رود. با داشتن ظرفیت تولید هر محصول به تفکیک و متعاقبا پیش بینی تولید ۶ ماهه دوم سال برای هر محصول، می توان سود رانتي ایجادشده را محاسبه کرد.

همان طور که مشخص است سود رانتهی ایجاد شده در محصولات مذکور، به صورت تجمیعی حدود ۵۰۰ هزار میلیارد ریال تا پایان سال می باشد (البته با فرض ثابت بودن تمامی موارد). این مبلغ، برابر با دو برابر ارزش بازار فولاد کاوه جنوب کیش با ظرفیت ۲,۴۰۰,۰۰۰ تن شمش در سال است.

وزارت صمت در شرایطی قصد دارد نرخ گذاری محصولات فولادی را دستوری کند که نه در ایران بلکه در جهان نیز این مدل نرخ گذاری همیشه منجر به شکست بوده است. نه تنها وضع این قوانین کارشناسی نشده خلق الساعه موجب بی اعتمادی آحاد جامعه و سرمایه گذاران برای سرمایه گذاری در حوزه صنعت می شود، بلکه به صورت خاص موجب توزیع رانت در میان عده ایی قلیل و در نهایت تضییع حقوق سهامداران و کاهش سود شرکت های تولید کننده می گردد.

محصول (هزار تن)	تولید ۱۲ ماهه سال ۹۸	تولید ۶ ماهه ۹۹	بر آورد مقدار فروش در ۶ ماه باقیمانده تا پایان سال	سود رانتهی ایجاد شده (میلیون ریال)
شمش	۱۶,۷۸۹	۸,۶۳۶	۸,۱۵۳	۲۱۹,۲۵۸,۶۲۹
ورق گرم	۸,۲۳۲	۴,۵۷۲	۳,۶۶۰	۱۲۱,۸۳۶,۰۴۲
اسلب	۱۰,۴۵۱	۵,۷۵۶	۴,۶۹۵	۹۹,۳۶۶,۸۵۸
میلگرد	۸,۳۰۱	۴,۵۴۵	۳,۷۵۶	۵۰,۱۳۱,۶۳۲
تیر آهن	۱,۱۲۲	۶۲۶	۴۹۶	۱۰,۳۱۷,۹۲۳
جمع				۵۰۰,۹۱۱,۰۸۴

به امید روزی که اقتصاد مبتنی بر نهادهای بازار آزاد، جایگزین اقتصاد دولتی رانتهی شود.